

Universitätsbibliothek Wuppertal

Omnia Divini Platonis Opera

Plato

Basileae, 1551

Io (argumentum)

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-245](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-245)

LATO noster, optime Laurenti, furorem in Phædro, mentis alienationem definit. Aenatiōnis autem duo genera tradit. Vnam ab humanis morbis, alteram à deo prouenientem. Insaniā illam, hanc diuinum furorem nuncupat. Insania infra hominis speciem homo deicitur, & ex homine brutum quodāmodo redditur. Diuino furore supra hominis naturam erigitur, & in deum transit. Est autem furor diuinus, illustratio rationalis animæ, per quam Deus animam à superis delapsam ad infera, ab inferis ad supera retrahit. Lapsus animæ ab ipso uno rerum omnium principio ad corpora, per quatuor gradus efficitur, per mentem, rationē, opinionem, atq; naturā. Nam cum in omni rerum ordine sex gradus existant, quorum summum tenet ipsum unum: infimum, corpus: media uero sint quatuor quæ prædiximus, necesse est quicquid à primo ad ultimum labitur, quatuor per media cadere. Ipsum unum rerum omnium terminus, & mensura, infinitatis & multitudinis expers. Mens multitudo quidē, sed stabilis & æterna. Ratio, multitudo mobilis, sed finita. Opinio, multitudo mobilis infinita, sed substantia punctisq; unita. Natura similiter: nisi quod per corporis puncta diffunditur. Corpus autem infinita multitudo subiecta motui, & substantia punctis momentisq; diuisa. Hæc omnia respicit anima nostra, per hæc descendit, per hæc & ascendit. Vt enim ab ipso uno quod omnium principium est, producit, unitatem quandam sortita est, quæ omnem essentiā eius, uires, actionesq; unit: à qua, & ad quam, ita cetera quæ in anima sunt, se habēt, sicut à centro, & ad centrum circuli lineæ. Vni uero nō modo animæ partes inuicem, & ad totam animam, sed animam totam ad ipsum unum, rerum omnium causam. Vt autem à mente diuina dependet, rerum omnium ideas per mentem actu stabili cōtemplatur. Vt seipsam respicit, rationes rerum uniuersales cogitat, & à principijs ad conclusiones ratione discurret. Vt corpus respicit, particula res rerum mobilium formas opinione concipit, easq; percurrit. Vt materiam attingit, natura uelut instrumento utitur, quo unit materiam, mouet, & format: unde penetrationes, augmenta, eorumq; contraria proficiscuntur. Cernis igitur quod ab uno quod super æternitatem, in æternam multitudinem labitur, ab æternitate in tempus, à tempore in locum atque materiam. Quare sicut per quatuor descendit gradus, per quatuor ascendat necesse est. Furor autem diuinus est qui ad superna conuertit, ut in eius definitione consistit. Quatuor ergo species diuini furoris existunt. primus quidem poeticus furor: alter mysterialis: tertius uaticinium: quartus amatorius affectus. Est autem poësis à Musis, mysterium à Dionysio, uaticinium ab Apolline, amor à Venere. Redire quippe ad unum animus nequit, nisi ut ipse unum efficiatur. Multa uero effectus, est lapsus in corpus, in operationes uarias distributus, respiciensq; ad singula. Ex quo partes eius superiores penē obdormiunt, inferiores alijs dominantur: ille tempore, hæc perturbatione afficiuntur: totus uero animus discordia & inconcinnitate repletur. Poetico ergo furore in primis opus est, qui per Musicos tonos quæ torpent suscitet, per harmoniacam suauitatē quæ turbantur, mulceat: per diuersorum denique consonantiā dissonantem pellat discordiam, uariasq; partes animi temperet. neque satis hoc est. Multitudo enim adhuc in animo restat. Accedit ergo mysterium quod expiationibus sacrisq; & omnium deorum cultu, omnium partium intentionem, in mentem, qua deus colitur, dirigit. Vnde cum singule animi partes ad unam mentem redactæ sint, iam totū quoddam unū ex pluribus factus est animus. Tertio uero adhuc opus est furore, qui mentem ad unitatem ipsam animæ caput reducat. Hoc Apollo per uaticinium efficit. Nam cum anima supra mentem in unitatem surgit, futura præsentem. Demum cum anima unum facta est, unum inquam quod in ipsa essentiā animæ inest, restat ut illico in unū quod est super essentiā, conuertatur. Hoc celestis ipsa Venus per amorem, hoc est, diuinæ pulchritudinis desiderium, boniq; ardorem explet. Primus itaq; furor inconcinna & dissonantia temperat. secundus temperata, unū totum ex partibus efficit. tertius unum totum supra partes. quartus in unū quod super essentiā & totum est, ducit. Primus bonū equū, id est rationē opinionemq; à malo equo, id est à phantasia cōfusa & natura, distinguit. Secundus malum equū bono, bonum aurigæ, id est menti subijcit. Tertius aurigam in caput suū, id est in unitatē mentis apicem dirigit. Postremus caput aurigæ, in caput rerum omnium uertit. ubi auriga beatus est, & ad præsepe, id est diuinā pulchritudinē sistens equos, obijcit illis ambrosiā, & super ipsam nectar potandū, id est uisionem pulchritudinis, et ex uisione letitiam. Hæc quatuor furorum opera sunt, de quib; generatim in Phædro Plato disputat, proprie uero de furore postremo, id est, amore, in Symposio: de primo hoc est furore poetico, in presenti dialogo qui Io inscribitur: quem in Phædro ita definit: poeticus furor est occupatio quedam à Musis, quæ sortita lenem & insuperabilem animam, exuscitat eam atq; exagitat per cantilenas aliamq; poësim, ad genus hominum instruendum. Occupatio significat raptum animæ & conuersionem in Musarum numina. Lenem dicit quasi agilem à Musisq; formabilem, nisi enim preparata sit, non occupatur. Insuperabilem, quia post quàm rapta est, superat omnia, & à nulla rerum inferiorum inquinari, uel superari potest. Exuscitat è somno corpora ad uigiliam mentis, ex ignorantie tenebris ad lucē, ex morte ad uitā, ex obliuione lethæ ad diuinorum

diuinorum reminisceniam reuocat, exagitat, stimulat, & inflamat ad ea quæ contemplatur & præfagit carminibus exprimenda. Post definitionem addit, eum qui sine furore Musarum poeticas ad fores accedit, inanem esse ipsum atque eius poesim, quasi tanti sit poësis, ut absque summo dei favore comparari nequeat. Eadem in Ione hoc tradit, & unde sit hic furor, & per quot descendat gradus edocet. Inquit autem in libro quarto de legibus Plato, Deum, fortunam, & artem, humana omnia gubernare. Quo fit ut poësis uel dei donum sit, uel fortunæ fors, uel artis opus. Quid istorum potissimum uerum sit, Socrates cum Ione rhapsodo perquirat. Rhapsodus autem hoc in libro significat recitatorē interpretemque, & cantorem carminum. Interpretabatur Iō Homeri carmina, & coram populo ad lyram canebat, atque ita erat affectus, ut alium poetam nullum præter Homerum exponeret, etiam si eadem qua Homerus facilitate referret. Homeri autem omnia celeriter explicabat. Unde sic argumentatus est. Aut casu profert Iō quæ scribit Homerus, aut arte, aut afflatu diuino. Non casu, quia non omnia, sed pauca quedam, & absque continuatione ordineque interpretaretur. Non arte, quia quisquis artē integram habet, quicquid eidem arti subiectum est, iudicat. Eidem uero studio poetico subiecta sunt Hesiodi aliorumque poemata, cui Homeri, præsertim quæ de eisdem tractant, quæ tamen Iō non percipit, cum Homerum perfecte exponat. Ergo non arte iudicat. Restat ut inspiratione diuina. Ex quo patet quod interpretes poetæ Iō, et alij multi qui similiter affecti sunt, diuino instinctu alienam poesim interpretantur. Quod si ad percipiendam poesim iam traditam humanum ingenium non sufficit, multo minus ad inuentionem sufficiet. Quare nec Homerus, nec alius quiuis reuera poeta absque cœlesti afflatu poesim consecuti sunt. Quod & alijs modis Socrates hic ostendit. Primo sic. Omnes artes & scientias poetæ tradunt, sed omnes didicisse humano studio impossibile est, cum unicam ex parte percipere sit difficilimum. Non igitur arte humana, sed diuina quadam infusione profertur. Cuius rei argumentum est, quod plerique uates postquam furoris remissus est impetus, quæ scripserunt, non statim intelligunt, cum tamen recte de singulis artibus in furore tractauerint, quod singuli illarum opifices legendo diiudicant. Præterea sæpe uidemus rudem hominem, & ineptum subito in poetam bonum euadere, & aliquid magnificum diuinumque cantare. Magna uero in momento affeque, non humani ingenij est, sed diuinitus inspirati. Quia in re perspicue deus ostendit, nutu suo intelligentiam hæc infundi. Vtque ita esse demonstrat, sæpe ineptos quosdam potius quam urbanos, insanos potius quam prudentes rapit, ne si acutis prudentibusque uiris ad hæc uteretur, humana subtilitate et industria fieri hæc existimaretur. Cum ergo non sit à fortuna, nec ab arte poësis, à deo, & à Musis tribuitur. Cum deum dicit, Apollinem significat: cum Musas, spherarum mundi animas, Iupiter quidem mens dei est, ab hac Apollo, mens animæ mundi, et anima totius mundi, octoque spherarum cœlestium animæ, quæ nouem animæ, nouem Musæ uocantur, quia dum cœlos harmonice mouent, musicam pariunt melodiam: quæ in nouem distributa sonos, octo scilicet spherarum tonos, & unum omnium concentum, nouem Sirenes deo canentes producit. Quamobrem ab Ioue Apollo, & Musæ: ab Apolline, id est, mente animæ mundi, chorus Musarum ducitur, quia mens illa sicut ab Ioue illustratur, sic & animas mundi spherarumque illustrat. Gradus autem quibus furor ille descendit, hi sunt. Iupiter rapit Apollinem. Apollo illuminat Musas. Musæ suscitant & exagitant lenes & insuperabiles uatium animas. Vates inspirati interpretes suos inspirant. Interpretes auditores mouent. Ab alijs uero Musis aliæ animæ rapiuntur, quia & alijs spheris sideribusque aliæ attributæ sunt animæ, ut in Timæo traditur. Calliope Musa uox est ex omnibus resultans spherarum uocibus. Urania, cœli stelliferi, per dignitatem sic dicta. Polymnia Saturni, propter memoriam rerum antiquarum quam Saturnus exhibet, & siccam frigidamque complexionem. Terpsichore, Iouis, salutifer enim choro hominum. Clio Martis, propter gloriæ cupiditatem. Melpomene solis, quia totius mundi temperatio est. Erato Veneris, propter amorem. Euterpe Mercurij, propter honestam in grauibus rebus delectationem. Thalia lunæ, propter uiriditatem eius humore rebus exhibitam. Apollo item solis est anima, lyra eius solis corpus: nerui quatuor, motus eius quatuor, annuus, mensiuus, diurnus, obliquus: quatuor uoces, neates, hypates, doriones, gemini: quatuor sunt signorum triplicitates, ex quibus quatuor qualitates temporum producuntur. Orpheum quidem afflauit Calliope, Musæ Urania, Homerum Clio, Polymnia Pindarum, Erato Sapphon, Melpomene Thamyram, Terpsichore Hesiodum,

Thalia Maronem, Nasonem Euterpe. Linum rapuit idem qui & te iam nunc exagitat Phœbus
optime Laurenti, Phœbus inquam qui auo tuo Cosmo uaticinium dedit, parenti
autem Petro arcum atque medelas, tibi denique lyram & carmina.